

Pont Nou

Sant Pere de Riudebitlles

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: A 1 km a l'oest del nucli urbà, al costat de la carretera general
Emplaçament Travessa el torrent d'en Guilló

Coordenades:

Latitud: 41.45002
Longitud: 1.69169
UTM Est (X): 390720
UTM Nord (Y): 4589542

Classificació

Número de fitxa 08232 - 7
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XVII
Autoria de l'element: Gaspar Claver, mestre de cases d'Olesa de Montserrat
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Restaurat pel SPAL de la Diputació de Barcelona amb la següent cronologia: Estudi inicial, novembre 1982. Inici d'obres febrer 1984; Projecte definitiu gener 1985; Reobertura canal, maig 1987; Acabament obres, juliol 1987; Inaugurat l'agost 1987 Projecte i direcció d'obra Antoni González Moreno-Navarro. Col·laboradors: Pau Carbó, arquitecte; Josep M. Moreno, aparellador; Pio Fernández, enginyer; Estudi Inicial: Leonardo Fernández Troyano i Xavier Monterola, enginyers (Fernández Casado S.A.), Madrid. Empresa constructora: Joan Closa; Recerca històrica, Direcció, Albert López, arqueòleg; Fonts documentals: Ma. Àngels Torrents, Ma. José Sureda i Anna Castellano; Text històric: Raquel Lacuesta. Pressupost, 19.200.581.- pta. L'any 1982, l'Ajuntament va fer la petició per fer un estudi previ dels problemes i tot seguit es va redactar un projecte de restauració. Es va començar eliminant la bardissa, es van treure les calcificacions de l'aigua als intradossos i es van consolidar pilars i

arcs. Aquests treballs van comportar la substitució d'alguns carreus i dovelles i es va fer el cosit interior amb acer i formigó. de bona part dels interiors. Es va construir un nou caixer de formigó per mantenir-ne l'ús i mentre es feia es va desviar l'aigua per un sifó.

Uns anys abans de la restauració es va fer recreïxer el canal amb totxo per augmentar-ne el cabal. Aquest recreix va ser eliminat amb les obres de restauració.

Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	POUM 12/05/2012
Número inventari	32174
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Estructural
Titularitat	Privada
Titular:	ACEQUIA COMUNAL, C./Vilafranca, 14. 08776 Sant Pere de Riudebitlles

Fitxes associades:

[Rec de Dalt / Rec de la Vila](#)

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA - J.M. Huéllamo

Data de registre de la fitxa: ds., 15/05/1999 - 02:00

Autoria de la darrera revisió: Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.

Data de la darrera revisió: dl., 18/01/2021 - 11:30

Descripció

Aqüeducte del tipus de desmunt i cobert seguint la línia de nivell hidrostàtic, bastit sobre el torrent d'en Guilló (en documentació antiga, torrent de Lloveta), per a salvar el barranc que en aquest punt ha excavat l'aigua amb una profunditat d'uns 25 metres i una amplada de 80 m. Al seu marge dret, col·locat transversalment respecte del torrent principal n'hi ha un altre de secundari, sobre el qual també passa l'aqüeducte, formant un angle gairebé recte, fins trobar terra ferma. L'obra actual consta de dos sectors morfològicament ben diferenciats corresponents a diferents èpoques de construcció. La part central, dels segles XVII i XVIII, és la més alta, amb una alçada de 21 metres i està formada per carreus de pedra de turó procedents de Sant Quintí de Mediona i pedra d'esmolador. Està formada per una doble arcada de llum petita (5.5 metres) amb doble filada d'arcs de mig punt amb doble alçada, adovellats en rosca senzilla. Al centre del carcanyol hi ha la data de 1721 gravada en carreus de pedra esmoladora, encara que aquesta inscripció no es pas l'original. A la part inferior del mateix pilar n'hi ha una altra amb la de 1728, encara que els últims números estan en evident estat de deteriorament. Aquesta doble arcada està flanquejada per pilars quadrangulars, molt amples, dels quals arrenquen sengles arcs de mig punt de major amplada que els centrals, encara que de molt menys alçada. Un d'ells té doble rosca de dovelles. Al marge dret es desenvolupen quatre arcs més, fets amb reble de pedres i carreus als extrems, de cronologia medieval. Són de mig punt, amb doble rosca de dovelles i d'amplades desiguals. El primer manté l'alineació general, però els altres tres s'obren en angle gairebé perpendicular, per salvar un petit rierol. Al marge esquerre resta un mur també d'època medieval. Per tant, els dos extrems del pont serien medievals, els quals, probablement, varen quedar dempeus, salvant-se dels terratrèmols del segle XV, els quals enfonsarien la part central

Observacions:

Es tracta de una obra d'enginyeria bàsica per al funcionament del rec o sèquia comunal, que alimenta tant els molins com l'horta. La singularitat d'aquest element, el converteixen en un símbol del municipi, als peus del qual s'ha desenvolupat una important zona de lleure. Actualment, el primer diumenge de maig s'hi fa "l'aplec del Pont Nou" de nova implantació, amb sardinada i arrossada popular i sardanes.

Història

El 27 de gener de 1011 hi ha la donació dels marmessors del difunt Wadaldi al monestir de Sant Cugat d'unes cases, corrals, terres, molí i aigües del riu de Bitlles, subterrànies i elevades, que es trobaven al terme de kastrum Mediona (MEMÒRIA, 1990:172.). L'aigua del rec que travessa aquest aqüeducte aflora al municipi de Sant Quintí, i fou donada conjuntament amb el terme de Sant Pere per Guifré i la seva muller Guisla, comtes de Cerdanya, al monestir benedictí de Sant Martí de l'Isola Gallinara, l'any 1012 (TORRENTS, A. En premsa). Per salvar els torrents calia alguna mena d'aqüeducte. L'origen d'aquest no pot ser ni al segle XVII ni "al segle XIV o començaments del XV quan el veí monestir de Sant Pere passa a ser propietat dels monjos benedictins de Montserrat" (MEMÒRIA, 1990:172), com s'ha afirmat en alguna ocasió, doncs existeixen documents més antics referits al Pont Nou. Així, del 1281 data una sentència a favor del monestir de Sant Pere sobre l'ús del pont per regar les terres del monestir (TORRENTS, A., en premsa). I l'any 1346, essent prior Nicolau, els veïns van voler que es mantingués a càrrec seu el Pont Nou. En la concòrdia a que van arribar es deia que els veïns havien de pagar els materials de les obres del Pont (s/d, Documents relatius a la capella de Sant Domingo, ss. XVIII-XIX). Datat el 24 d'octubre de l'any 1487, consta un document de venda de la casa de les Planes Velles -identificada com "mas Lotats"-, junt amb altres possessions, i el que sembla més interessant els "reguis, aquis" i "aqueductibus". El 13 de febrer del 1634, es parla d'un pont nou en el mateix lloc que l'actual en un contracte d'arrendament de terres. També l'any 1652 es parla de Pont Nou en la documentació. Amb les proporcions actuals, sembla que es tracta d'una obra iniciada el 7 d'agost del 1672, manada fer pel monestir de Montserrat amb el suport econòmic dels delmes del poble. Va costar 475 lliures de Barcelona, i es va començar a preu fet pel mestre d'obres Gaspar Claver?, de la vila d'Olesa de Montserrat. Vint-i quatre anys més tard continuava en obres; segons una nota del 18 de maig de 1696 dels Jurats de la Universitat de Sant Pere, ara el constructor era Barthomeu Jonano (TORRENTS, A., en premsa). L'obra, amb la fesomia més semblant a l'actual, va finalitzar el 1721, tal i com constava en una pedra de gres localitzada en la base d'un dels pilars del pont. Maria Àngels Torrents estableix una data aproximada de la primera ruïna del pont després de les obres del XVIII, entre 1724 i el 1727, o sigui uns 4-6 anys després d'haver acabat les obres abans esmentades. Se sap que van esfondrar-se dues arcades degut a "passar-hi massa aygua", tal i com va declarar el batlle d'aleshores (TORRENTS, A., en premsa). La restauració es va centrar en el muntatge de la pilastra de "la banda de las esplanas de Pedra Picada, y que en lo cor de la Paret, si hagués de posar turó, y una defensa al costat de la Pilastra de una part, y altra de Pedra Picada, de sinch palms de gruix, y que de dita Paret, que a les hores si trobaba, ser hagués de desfer dos, o tres cantos y fer otras obras par las quals lo comu promete donarluy mil lliures", es va fer en breu, donat la necessitat de l'arribada de l'aigua als molins i a les terres de regadiu, de manera que al 1728, el pont devia estar ja arreglat i l'aigua arribava al poble per l'aqüeducte (TORRENTS, A., en premsa). El contracte per refer el pont el 1727 es va signar entre Agustí Cirera, mestre de cases de Barcelona i Antoni-Joan Rovira (MEMÒRIA, 1990: 172). El 23 de desembre de 1728, el mestre de cases Arcàngel Badia va caure del pont mentre hi treballava i va morir i el 1732, li va passar el mateix a Antoni Banach, mestre de cases de Barcelona. El 21 de desembre de 1783 va caure un tros del pont, i la gent del poble hi va posar unes canals de fusta. Seguidament es va encarregar a dos mestres d'obres de Puigdàlber,

els germans Josep i Joan Via, els quals van acabar l'obra el 4 d'abril de 1792.

Bibliografia

ACABAMENT (1987) Acabament de les obres de restauració de l'aqüeducte de Sant Pere de Riudebitlles (Alt Penedès) Agost 1987, Diputació de Barcelona, tríptic BARALLAT, Heribert (1884) "Excursió a Sant Pere de Riudevitlles, Sant Quintí de Mediona y Mediona" Memòries de la Associació d'Excursions Científiques, Vol. VIII, p. 511-537, Barcelona. CARDÚS, Cristòfor (1936) "Els noms de lloc de Catalunya. Sant Pere de Riudebitlles" dins de COROMINES, J.; RIBES, E. "Per al recull del noms de lloc de Catalunya", extret de "Mai enrera", Butlletí del Centre Excursionista de Gràcia, Febrer-Març 1936, p. 18, nota 65 Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. Societat Catalana de Geografia. Filial de l'Institut d'Estudis Catalans. . DOCUMENTS .. (s/d) Documents relatius a la capella de Santo Domingo, (ss. XVIII-XIX) . EXCURSIÓ ... (1999) "Excursió a peu pel Penedès: Sant Pere de Riudebitlles" Gran Penedès, Núm. 52, pp. 15-20, Vilafranca del Penedès, Institut d'Estudis Penedesencs GUILLÉN, Lúdia; CASANOVAS, Esther (1997) La conca del paper: Parc temàtic. Propostes per a un model d'ordenació del territori i recuperació del medi natural i urbà . INVENTARI..(1986) "L'Alt Penedès" Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, núm. 2, pp. 148-153, Barcelona, Generalitat de Catalunya.. MEMÒRIA (1983) "Aqüeducte de Sant Pere de Riudebitlles" Memòria 1981-1982. Actuació del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona, pàg. 142, Diputació de Barcelona. MEMÒRIA (1990) "Aqüeducte de Sant Pere de Riudebitlles", Memòria 1985-1989, pp. 171-178, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local, Diputació de Barcelona. TORRENTS, J. (s.d.) Sant Pere de Riudebitlles. Text mecanografiat. Sant Pere de Riudebitlles TORRENTS, A. (en premsa) "La lluita per l'aigua: pagesos i paperers en el segle XVIII". Homenatge a Jordi Nadal. VIRELLA TORRAS, Xavier (1994) "Sant Pere de Riudebitlles i el seu rec" a "Gran Penedès", Núm. 41, pp. 23-32, Institut d'Estudis Penedesencs

